

HRVATSKI SABOR

KLASA: 960-01/14-01/02

URBROJ: 65-14-02

Zagreb, 7. srpnja 2014.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog odluke o proglašenju Dana sjećanja na 20. lipnja 1928. godine***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Branko Hrg, zastupnik u Hrvatskom saboru, aktom od 3. srpnja 2014. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, sudjelovat će predlagatelj Prijedloga odluke.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

HRVATSKI SABOR
Branko Hrg, zastupnik
Hrvatske seljačke stranke

Zagreb, 3. srpnja 2014.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primitljeno: 06-07-2014		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
960-01/14-01/02	65	
Uredbeni broj	Pril.	Vrg
6531-14-01	1	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog odluke o proglašenju Dan sjećanja na 20. lipnja 1928. godine

Na temelju članka 159. i 172., stavka 2. te članku 214. Poslovnika Hrvatskog sabora, zastupnik Hrvatske seljačke stranke, Branko Hrg, podnosi prijedlog odluke o proglašenju Dana sjećanja na 20. lipnja 1928. godine.

Predstavnik, koji će sudjelovati u radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela biti će sam predlagatelj, zastupnik Branko Hrg.

Zastupnik
Branko Hrg

Prijedlog

ODLUKA

o proglašenju "Dana sjećanja na 20. lipnja 1928. godine"

Na temelju članka 81. Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor je na sjednici održanoj _____ 2014. godine donio

ODLUK U

I.

Dan 20. lipnja proglašava se "Danom sjećanja na 20. lipnja 1928. godine"

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Narodnim novinama.

KLASA:

U Zagrebu,

Obrazloženje

Prijedlog odluke o proglašenju Dana sjećanja na 20. lipnja 1928.

Događaj koji se zbio 20. lipnja 1928. obilježio je hrvatsku povijest. Riječ je o atentatu srpskog političara Puniše Račića na zastupnike Hrvatske seljačke stranke u Narodnoj skupštini u Beogradu. Posljedica navedenog zlodjela bila je smrt troje i ranjavanje dvojice zastupnika Hrvatske seljačke stranke koji su u Beogradu branili hrvatske interese. Na mjestu su ubijena dvojica zastupnika Pavao Radić i Đuro Basariček, dok je tadašnji predsjednik HSS-a, Stjepan Radić, od posljedica zadobivenih u pokušaju ubojstva, preminuo 8. kolovoza. Ranjeni su bili zastupnici Ivan Grandža i Ivan Pernar.

Hrvatskim se zastupnicima prijetilo i prije samog atentata. Naime, u tamošnjem tisku, izlazile su poruke koje su otvoreno upozoravale hrvatske zastupnike da prilagode svoje interese interesima srpskih političara. Nakon atentata, tisak u Hrvatskoj izvijestio je hrvatsku javnost o događaju u Narodnoj skupštini. Atentat na narodne zastupnike u beogradskoj skupštini doživljen je kao napad na cijeli hrvatski narod te su uslijedili burni prosvjedi diljem Hrvatske. Zagrebačka Večer, Obzor i Novosti izvješćuju detaljno o svim tim krvavim događajima i dopremi mrtvih zastupnika u Zagreb.

Stjepan Radić, preminuo je 8. kolovoza u Zagrebu. U međuvremenu, hrvatski tisak puno je prostora posvećivao ovom događaju, dok je u isto vrijeme srpski tisak vodio protuhrvatsku kampanju. Štoviše, s obzirom da nije ostvaren konačan cilj političkih elita koje su inicirale pokolj, do Radića se pokušalo doprijeti i u Zagrebu što govore i zagrebačke Novosti dan prije smrti predsjednika HSS-a gdje izvješćuju da su nepoznate osobe pokušale provaliti u vilu Stjepana Radića u Hercegovačkoj ulici na što je reagirala straža. Ipak, i bez njihovog neposrednog utjecaja, Stjepan Radić sljedeći je dan preminuo.

Povodom 60. obljetnice smrti Stjepana Radića, godine 1988. Sjevernu Ameriku obilazi budući utemeljitelj nove hrvatske države, povjesničar dr. Franjo Tuđman. Održao je niz predavanja u Kanadi i SAD na temu Stjepan Radić u hrvatskoj povijesti te u prvoj rečenici svog predavanja ustvrdio: *Šest desetljeća poslije mučeničke smrti Stjepana Radića može se s punom povijesnom osvjedočenošću ustvrditi da on spada u red onih hrvatskih velikana što su svojim imenima obilježili opstojnost i samobitnost hrvatskog naroda u europskoj i svjetskoj povijesti.* U podrobnoj raščlambi svih političkih čimbenika iz vremena Radića i kasnije, Tuđman

zaključuje kako je Radić jedan od onih malobrojnih koji su od sudbonosnog značenja u povijesti hrvatskog naroda. Istovremeno tako misli i književnik, povijesni istraživač i publicist Zvonimir Kulundžić, koji također povodom 60. obljetnice smrti Stjepana Radića izdaje knjigu "Stjepan Radić i njegov republikanski ustav". Kulundžić također krajem '80-tih obilazi i tumači Radićevo djelo hrvatskoj emigraciji u Europi.

Početakom '90-tih počinje se ostvarivati Radićev san i san hrvatskog naroda. Hrvatska država postaje stvarnost 16. stoji na naslovnici Večernjeg lista 20. lipnja 1991. u unutrašnjosti veliki intervju predsjednika Franje Tuđmana. Vjesnik u to vrijeme objavljuje feljton Franje Tuđmana - Stjepan Radić u hrvatskoj politici i povijesti u 11 nastavaka. Ali vijest u Vjesniku 20. lipnja 1991. o beogradskom atentatu je posve nezamjetna u malom povijesnom okviru. Istraživanjem Večernjeg lista (najčitanijih novina u RH) i Vjesnika (vodećeg političkog dnevnika) u 20-tak godina postojanja današnje hrvatske države, pokazuje se da ta dva najvažnija hrvatska dnevna lista od 1991.g. do 2013.g., atentat u beogradskoj skupštini i smrt Stjepana Radića, bilježe samo marginalno:

- pretežito kratke vijesti o polaganju vijenaca čelnika HSS-a i služenju mise zadušnice na dan 8. kolovoza za Stjepana Radića
- iznimno rijetko i neuočljivo podsjećanje na obljetnice krvoprolića 20. lipnja 1928. i ubojstva hrvatskih saborskih zastupnika u beogradskoj skupštini
- iznimno rijetki spomen ubojstva zastupnika Pavle Radića i Đure Basaričeka u beogradskoj skupštini

Nešto više o tom događaju zabilježeno je jedino u vremenu od 1991. do 1998. godine. Ukupno u prvih osam godina samostalne hrvatske države 4 podliska u nastavcima i 3 članka, vezano uz obljetnice beogradskog atentata 20. lipnja 1928. od 1999. - 2012. godine izostaju pisanja o atentatu u beogradskoj skupštini, politički značaj tih događaja, a vijesti o obljetnicama smrti Stjepana Radića posve su zanemarive. U tom smislu, u 20-tak godina, publicist Damir Borovčak uočio je samo jednog novinara koji se pobunio na ta zanemarivanja - Milan Jajčinović u Večernjem listu, pod naslovom Zaboravljeni Stjepan Radić.

U cijelom razdoblju od 1991.g. do 2013.g. nije upamćeno da je izaslanstvo Hrvatskog državnog sabora polagalo vijence na grobove ubijanih hrvatskih zastupnika, niti da se Hrvatski državni sabor na svojim sjednicama prisjetio svojih zastupnika koji su poubijani u Beogradu. Ponavlja se pitanje, imamo li pravo kao narod i ima li vlast po narodu izabrana, pravo zaboraviti

takve presudne povijesne događaje? Smatramo da obilježavanje Dana sjećanja na ovaj nemili događaj ne bi trebala biti dužnost samo članova HSS-a, već bi trebala biti dužnost svih zastupnika u Hrvatskom saboru. Stoga predlažemo:

- Dan 20. lipnja 1928. uvesti kao dan sjećanja i komemorativnu sjednicu u Hrvatskom saboru. Na taj dan izaslanstvo Hrvatskog sabora trebalo bi polagati vijence na grobove ubijenih zastupnika i činiti druga podsjećanja na njihovu smrt.
- Smrtni dan 8. kolovoza 1928. hrvatskog zastupnika Stjepana Radića također treba obilježavati Hrvatski sabor s izaslanstvom zastupnika i polaganjem vijenca na njegov grob.